

Na osnovu člana IV. 4. a) Ustava Bosne i Hercegovine, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, na sjednici Predstavničkog doma održanoj 19. aprila 2001. godine i na sjednici Doma naroda održanoj 22. juna 2001. godine, usvojila je

ZAKON

O ARHIVSKOJ GRAĐI I ARHIVU BOSNE I HERCEGOVINE

I – OPĆE ODREDBE

Član 1.

Ovim zakonom uređuje se pravni status Arhiva Bosne i Hercegovine koji nastavlja s radom kao institucija Bosne i Hercegovine sa sjedištem u Sarajevu, te se uređuju: evidentiranje, prikupljanje, preuzimanje, čuvanje, zaštita, sređivanje, obrada, uvjeti korištenja, istraživanje i publiciranje arhivske građe iz nadležnosti Arhiva Bosne i Hercegovine.

Član 2.

Arhivska građa dio je naše i svjetske kulturne baštine i državno je dobro od općeg interesa i značaja.

Arhivska i registraturna građa zaštićena je bez obzira na to u čijem je vlasništvu ili posjedu, te da li je registrirana ili evidentirana.

Na zaštitu arhivske građe, pored ovog zakona, primjenjuju se i zakonski propisi o zaštiti kulturnih dobara Bosne i Hercegovine i entiteta.

Član 3.

Arhivskom građom smatraju se zapisi ili dokumenti (pisani, štampani, crtani, slikovni, zvučni ili na drugi način zabilježeni), koji imaju zakonsku, upravnu, informativnu, kulturnu, umjetničku ili historijsku vrijednost, koje su stvorile ili primile fizičke ili pravne osobe, javne ili privatne službe, ustanove ili privredni subjekti u obavljanju svoje djelatnosti.

Arhivska građa nastaje odabiranjem iz registraturne građe.

Registraturnu građu čini cjelina zapisa ili dokumenata nastalih ili primljenih djelovanjem i radom pojedine pravne ili fizičke osobe.

Registraturna građa smatra se arhivskom građom u nastajanju, te se u pogledu njene zaštite primjenjuju odredbe ovog zakona i drugih propisa koji se odnose na arhivsku građu.

Član 4.

Arhivska građa nastala djelovanjem i radom pojedine pravne ili fizičke osobe čini cjelinu (arhivski fond) i u principu se ne može dijeliti.

II – JAVNA ARHIVSKA GRAĐA

Član 5.

Javna arhivska građa nastala je ili nastaje djelatnošću:

- a) organa vlasti i ustanova državne uprave;
- b) entitetskih, kantonalnih-županijskih i drugih regionalnih ili lokalnih zajednica;
- c) javnih ustanova, privrednih subjekata i građansko-pravnih osoba, na koje je prenesen dio ovlaštenja.

Stvaraoci arhivske i registraturne građe dužni su u svom osnivanju, kao i o promjeni statusa i ustrojstva izvijestiti nadležni arhiv radi davanja mišljenja o postupanju s arhivskom građom.

Član 6.

Javna arhivska građa, kao i dio kulturne baštine, neotuđiva je i ne može preći u privatno vlasništvo.

Član 7.

Stvaraoci i imaoци javne arhivske i registraturne građe iz člana 5. ovog zakona dužni su:

- a) savjesno je čuvati u sredenom stanju i osigurati od oštećenja i uništenja do predaje Arhivu BiH;
- b) dostavljati Arhivu BiH popis građe i obavještavati ga o svim promjenama u vezi s njom;
- c) pribavljati mišljenje nadležnog arhiva prije poduzimanja mjera koje se odnose na njihovu građu;
- d) redovno odabirati arhivsku građu iz registraturne građe;
- e) omogućiti ovlaštenim radnicima nadležnog arhiva obavljanje stručnog nadzora nad čuvanjem njihove građe;
- f) pridržavati se uputstva nadležnog arhiva u pogledu zaštite građe;
- g) osigurati odgovarajući kadar, prostor i opremu za smještaj i zaštitu građe;
- h) donijeti listu kategorija registraturne građe uz saglasnost arhiva.

Član 8.

Arhivska građa ukinutog državnog organa vlasti, javnih ustanova i preduzeća dogovorno se predaje pravnom sljedniku ili nadležnom arhivu.

Organ koji donese odluku o prestanku rada stvaraoca odnosno imaoca arhivske i registraturne građe, dužan je odrediti novu pravnu osobu kao imaoca te građe i donijeti odluku o predaji građe nadležnom arhivu.

Član 9.

Stvaraoci i imaoci javne registraturne građe redovno, po isteku roka koji je određen listom kategorija registraturne građe za čuvanje određene vrste građe, odabiru iz nje arhivsku građu, prema aktu o odabiranju i uz odobrenje Arhiva BiH.

Član 10.

Stvaraoci i imaoci javne registraturne građe dužni su, nakon odabiranja, uništiti ili specijaliziranim preduzećima otuđiti bezvrijedni registraturski materijal kome je istekao rok čuvanja. Pri uništavanju moraju se poduzeti mjere zaštite tajnosti podataka koji bi mogli povrijediti javni interes ili interes građana.

Član 11.

Javna arhivska građa predaje se nadležnom arhivu u roku koji u pravilu ne može biti duži od 30 godina od njenog nastanka.

Stvaraoci i imaoci javne arhivske i registraturne građe dužni su je predati nadležnom arhivu u originalu, sređenu, označenu, popisanu, u zaokruženim cjelinama, te tehnički opremljenu, u skladu sa aktom o predaji arhivske građe arhivu.

Član 12.

Arhiv može preuzeti građu i ako nisu zadovoljeni uvjeti iz člana 11. ovog zakona ako je to nužno radi zaštite i spašavanja građe od oštećenja ili uništenja.

Član 13.

Troškove predaje izdvojene arhivske građe snosi predavalac arhivske građe.

Član 14.

Pravno na korištenje javne arhivske građe imaju svi korisnici pod jednakim uvjetima.

Član 15.

Javna arhivska građa u arhivima daje se na korištenje u: službene, pravne, nastavne i publicističke svrhe, u svrhu naučnih istraživanja, kao i za udovoljavanje potrebama građana u rješavanju njihovih ustavnih i zakonskih prava.

Član 16.

Javna arhivska građa u pravilu je dostupna za korištenje 30 godina nakon njenog nastanka, ako zahtjevi stvaraoca nisu drukčije iskazani u zapisniku o primopredaji.

Član 17.

Javna arhivska građa koja se odnosi na pojedinačne osobe (kazneni predmeti, sudski spisi, medicinska dokumentacija, osobni dosjei) može se koristiti najkraće 10 godina nakon smrti osobe, ili kraće, ako na to pristane bračni drug, djeca ili roditelji umrle osobe.

Ako je iz naučnih ili drugih opravdanih razloga potrebno korištenje arhivske građe iz prethodnog stava, ta građa se može koristiti, s tim da se zaštite interesi pojedinačne osobe, tako da se podaci navode bezimeno ili na drugi odgovarajući način.

Član 18.

Korištenje javne arhivske građe se ograničava ili zabranjuje ako se:

- a) time ugrožava interes Bosne i Hercegovine;
- b) ugrožavaju interesi entiteta Bosne i Hercegovine;
- c) nanosi šteta pravnim i fizičkim osobama;
- d) koristi u suprotnosti sa zahtjevom prijašnjeg vlasnika i stvaraoca;
- e) ako postoje indicije o zloupotrebi građe;
- f) ako je građa u obradi.

Akt o zabrani, odnosno o prijevremenom korištenju, donosi direktor nadležnog arhiva u skladu sa zakonskim i podzakonskim propisima.

Član 19.

Posebnim pravilnikom utvrđuju se način, uvjeti i postupak korištenja javne arhivske građe, vođenje evidencije korisnika, izrada kopija i prijepisa.

Član 20.

Izvorna javna arhivska građa može se iznijeti izvan Bosne i Hercegovine u svrhu izlaganja, ekspertize ili provođenja mjera zaštite, uz odobrenje nadležnog organa i ovlaštenje Arhiva Bosne i Hercegovine.

U odobrenju se određuju uvjeti i rok u kojem arhivska građa mora biti vraćena u zemlju.

Prije iznošenja iz zemlje obavezno je građu zaštitno snimiti.

III – PRIVATNA ARHIVSKA GRAĐA

Član 21.

Privatnom arhivskom građom smatra se arhivska građa nastala djelovanjem pravnih i fizičkih osoba, ukoliko nije nastala u obavljanju javnih ovlaštenja ili u obavljanju javne službe i ako nije u državnom vlasništvu.

Član 22.

Arhiv Bosne i Hercegovine u dogovoru s entitetskim arhivima, utvrđuje popis pravnih osoba imaoaca arhivske građe u privatnom vlasništvu, za koju po svojoj stručnoj ocjeni utvrdi da je od interesa za državu.

Nadležni arhiv vodi Registar vlasnika privatne arhivske građe sa osnovnim podacima o imaoцу građe.

Član 23.

Arhiv Bosne i Hercegovine ima pravo i obavezu inspekcije nad arhivskom građom u privatnom vlasništvu.

Član 24.

Na stvaraoca i imaoца privatne arhivske građe primjenjuju se odredbe ovog zakona.

Član 25.

Imaoci privatne arhivske građe, koji čuvaju arhivsku građu ili pojedinačne dokumente trajne vrijednosti, obavezni su:

- a) čuvati je, srediti i popisati;
- b) omogućiti ovlaštenoj osobi nadležnog arhiva pregled, popis i proučavanje u sigurnosne svrhe;
- c) obavijestiti nadležni arhiv o svim promjenama u vezi s arhivskom građom;
- d) omogućiti snimanje arhivske građe po zahtjevu nadležnog arhiva.

Član 26.

Privatna arhivska građa koja odlaganjem, darovanjem ili kupovinom dođe u posjed nadležnog arhiva, pristupačna je za korištenje pod uvjetima i na način koji vrijedi za javnu arhivsku građu, ako nije zapisnikom o primopredaji ili ugovorom drukčije određeno.

Član 27.

Vlasnici privatne arhivske građe koji žele prodati svoju arhivsku građu, dužni su je najprije ponuditi nadležnom arhivu na čijem području imaju svoje prebivalište.

Nadležni arhiv koji ne želi koristiti svoje pravo preče kupnje dužan je u roku od 30 dana od dana prijema odrediti se o ponudi.

Član 28.

Osobe koje prodaju svoju arhivsku građu nadležnom arhivu oslobođene su plaćanja svih vrsta poreza na promet.

Nadležni arhivi mogu dati premije na naknadu osobama koje pomognu u pronalaženju i evidentiranju arhivske građe.

Član 29.

Vlasnici privatne arhivske građe koji namjeravaju svoju građu iznijeti iz Bosne i Hercegovine, dužni su pribaviti odobrenje koje daje Vijeće ministara Bosne i Hercegovine ili nadležna entitetska ministarstva, nakon pribavljenog mišljenja nadležnog arhiva.

IV – ARHIVSKA SLUŽBA

Član 30.

Arhivska služba je javna djelatnost na cijelom području Bosne i Hercegovine.

Arhivsku službu obavljaju: Arhiv Bosne i Hercegovine, Arhiv Federacije Bosne i Hercegovine, Arhiv Republike Srpske, međuopćinski, kantonalni-županijski, međukantonalni-međužupanijski arhivi, te arhivi jedinica lokalne uprave.

Član 31.

Arhivi iz stava 2. člana 30. u okviru svojih zadataka:

- a) provode mjere zaštite arhivske građe u arhivu i brinu za njenu sigurnost;
- b) sređuju, obrađuju i objavljuju arhivsku građu;
- c) obavljaju stručni nadzor nad čuvanjem i odabiranjem arhivske građe koja se nalazi izvan arhiva i određuju mjere njene zaštite;

- d) provode neposredan nadzor nad radom i drugih imalaca arhivske građe izvan sastava arhiva;
- e) preuzimaju javnu arhivsku građu;
- f) prikupljaju privatnu arhivsku građu otkupom, poklonom ili odlaganjem;
- g) obavljaju sigurnosno i zaštitno snimanje arhivske građe;
- h) daju podatke, izvode iz dokumenata i ovjerene prijepise na zahtjev korisnika;
- i) izrađuju i objavljuju obavještajna pomagala;
- j) educiraju stručno arhivsko osoblje;
- k) saraduju međusobno i s drugim ustanovama kulture, naučnim i srodnim ustanovama dokumentacijske i informacijske službe;
- l) obavljaju i druge poslove na području arhivske i drugih pomoćnih historijskih i informacijskih znanosti;
- lj) objavljuju građu i izdaju stručne i druge publikacije, naučne studije, organizuju naučne i druge skupove i izložbe;
- m) izdaju uvjerenja i druge isprave u dokazne svrhe u skladu sa Zakonom o upravnom postupku
- n) vode propisane evidencije o imalcima arhivske građe.

Član 32.

Određene poslove arhivske službe mogu obavljati specijalni arhivi u okviru institucija oružanih snaga, unutarnjih poslova, naučne ustanove, vjerske zajednice, privredni subjekti, banke i dr., kao i privatni arhivi, na način uređen ovim zakonom i drugim propisima.

Član 33.

Arhiv Bosne i Hercegovine obavlja arhivsku službu u odnosu na arhivsku i registraturnu građu institucija Bosne i Hercegovine i javnih ustanova i korporacija, te pravnih i fizičkih osoba čija se djelatnost prostirala ili se prostire na teritoriji Bosne i Hercegovine, odnosno koja ima značaj za Bosnu i Hercegovinu, ukoliko stvaralac nije drugačije odredio.

Član 34.

Arhiv Bosne i Hercegovine preuzima i provodi mjere zaštite, obrade, prezentiranja i korištenja javne građe Bosne i Hercegovine nastale do 1992. godine, zatim građe institucija RBiH i građe institucija Bosne i Hercegovine.

Član 35.

Arhiv Bosne i Hercegovine osim poslova iz člana 31. obavlja sljedeće poslove i zadatke:

- a) vodi registar arhivskih fondova i zbirki BiH i brine o arhivskoj građi BiH nastaloj do 1992. godine i građi nastaloj radom institucija R BiH i institucija Bosne i Hercegovine;
- b) vodi evidencije o arhivskoj građi u inozemnim arhivima koja je od značaja za Bosnu i Hercegovinu;
- c) daje mišljenje Vijeću ministara Bosne i Hercegovine o pitanjima arhivske službe u BiH;
- d) zastupa interese arhivske službe Bosne i Hercegovine u međunarodnim stručnim asocijacijama i međudržavnim odnosima;
- e) saraduje u svim stručnim poslovima s entitetskim, kantonalnim-županijskim i drugim arhivima, posebno na planu obrazovanja i stručnog usavršavanja arhivskih radnika;
- f) rukovodi zajednički utvrđenim projektima i zajedno s entitetskim i kantonalnim-županijskim arhivima realizira poslove na obnavljanju i modernizaciji arhivske službe Bosne i Hercegovine;
- g) obavlja i druge stručne poslove predviđene zakonom.

Član 36.

Sredstva za rad Arhiva Bosne i Hercegovine osiguravaju se u Budžetu Bosne i Hercegovine.

Član 37.

Za vršenje arhivske djelatnosti nužno je osigurati odgovarajući radni i spremišni prostor, te odgovarajuću opremu, stručno osoblje i potrebna finansijska sredstva.

Član 38.

Arhivom Bosne i Hercegovine upravlja direktor. Za direktora Arhiva Bosne i Hercegovine može se imenovati osoba koja ima visoku stručnu spremu, objavljene stručne radove iz oblasti arhivistike i srodnih djelatnosti i odlikuje se stručnim i organizacijskim sposobnostima.

Direktor Arhiva Bosne i Hercegovine ima dva zamjenika.

Direktora Arhiva Bosne i Hercegovine i zamjenike direktora imenuje i razrješava Vijeće ministara Bosne i Hercegovine za period od četiri godine.

Član 39.

Arhiv Bosne i Hercegovine ima Stručno vijeće kao stručni organ, čiji sastav čine stručni radnici Arhiva Bosne i Hercegovine.

Rukovodno osoblje Arhiva BiH imat će nacionalni paritet, a sastav zaposlenih nacionalnu izbalansiranost.

V – ARHIVSKO VIJEĆE BOSNE I HERCEGOVINE

Član 40.

Arhivsko vijeće Bosne i Hercegovine je savjetodavno tijelo za područje arhivske službe koje imenuje Vijeće ministara Bosne i Hercegovine.

Arhivsko vijeće Bosne i Hercegovine obavlja sljedeće poslove:

- a) raspravlja o općim pitanjima iz područja arhivske djelatnosti i daje preporuke i mišljenje o unapređenju djelatnosti;
- b) razmatra zajedničke programe razvoja arhivske djelatnosti;
- c) razmatra godišnje programe rada i izvještaje o radu;
- d) daje mišljenja o međunarodnoj saradnji na području arhivske djelatnosti;
- e) daje mišljenja i sugestije o korištenju arhivske građe i ostvarivanju prosvjetne, naučne i kulturne funkcije arhiva;
- f) razmatra normative i standarde za arhivsku djelatnost Bosne i Hercegovine;
- g) imenuje Komisiju za polaganje stručnih ispita za arhivska zvanja, službenika u nadležnosti Arhiva BiH;
- h) obavlja i druge poslove utvrđene zakonom i drugim propisima.

Član 41.

Arhivsko vijeće Bosne i Hercegovine ima devet članova, koji se imenuju za period od četiri godine.

Direktor Arhiva Bosne i Hercegovine i njegovi zamjenici, kao i direktori entitetskih arhiva i predsjednik Saveza društava arhivskih radnika Bosne i Hercegovine, su po položaju Arhivskog vijeća Bosne i Hercegovine.

Ostala tri člana Arhivskog vijeća Bosne i Hercegovine imenuju se iz reda članova Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i resornih entitetskih ministarstava.

Član 42.

Predsjednik Arhivskog vijeća Bosne i Hercegovine je direktor Arhiva Bosne i Hercegovine, a zamjenjuje ga jedan od članova Arhivskog vijeća Bosne i Hercegovine kojeg odredi direktor Arhiva Bosne i Hercegovine.

VI – SAVEZ DRUŠTAVA ARHIVSKIH RADNIKA BOSNE I HERCEGOVINE

Član 43.

Savez društava arhivskih radnika Bosne i Hercegovine je stručno udruženje građana, u koje se udružuju radnici zaposleni u organizacijama arhivske službe Bosne i Hercegovine, radnici u registraturama i drugi građani koji su zainteresirani za rad arhiva i arhivske službe, a koji su prethodno organizirani na entitetskom ili regionalnom nivou.

Član 44.

Svoju djelatnost Savez društava arhivskih radnika Bosne i Hercegovine utvrđuje Pravilima Saveza društava u skladu sa zakonima o udruženjima građana.

VII – KAZNENE ODREDBE

Član 45.

Za prekršaj iz člana 7. ovog zakona novčanom kaznom od 500 do 2.000 KM kaznit će se imalac javne arhivske građe iz nadležnosti Arhiva BiH.

Član 46.

Za prekršaj iz člana 25. ovog zakona novčanom kaznom od 200 do 800 KM kaznit će se imao ci građe.

VIII – PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 47.

Arhivska građa koja se čuva u arhivima, građa pravnih i građanskih osoba, te građa koja nastaje u registraturama, smatra se javnim dobrom.

Član 48.

Preduzeća i ustanove nastale privatizacijom, koje su do privatizacije bile društveno, odnosno državno vlasništvo, arhivsku građu koju su preuzele privatizacijom, a potrebna im je u obavljanju njihove osnovne djelatnosti, mogu zadržati najduže 10 godina nakon isteka kalendarske godine u kojoj je izvršena privatizacija, ili dok se po zakonu ne steknu uvjeti za preuzimanje u arhiv.

Član 49.

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, a na prijedlog direktora Arhiva Bosne i Hercegovine, donijet će Pravilnik o zaštiti i čuvanju arhivske građe u Arhivu Bosne i Hercegovine i registraturne građe u institucijama Bosne i Hercegovine, te Pravilnik o stručnom usavršavanju i provjeri stručne osposobljenosti radnika u Arhivu BiH i

njegovim registraturama, kao i druge podzakonske akte u skladu s ovim zakonom, u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Direktor i zamjenici Arhiva Bosne i Hercegovine donijet će Pravilnik o unutarnjoj organizaciji Arhiva Bosne i Hercegovine u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Na Pravilnik o unutarnjoj organizaciji Arhiva Bosne i Hercegovine saglasnost daje Vijeće ministara Bosne i Hercegovine.

Član 50.

Stupanjem na snagu ovog zakona prestaje važiti Zakon o arhivskoj djelatnosti Bosne i Hercegovine (»Službeni list SR BiH« broj 21/87).

Arhiv Bosne i Hercegovine je dužan uskladiti svoje opće akte i način rada s odredbama ovog zakona u roku od šest mjeseci od njegovog donošenja.

Član 51.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od objavljivanja u »Službenom glasniku BiH«, a objavit će se u službenim glasilima entiteta.

(»Službeni glasnik BiH« broj 16/2001)